

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลห้วยท่าช้าง

หน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยท่าช้าง

อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครอ้อมน้อย ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิ มีความหมายว่า พื้น ชั้น พื้นเพ

ปัญญา หมายความว่า ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่การเรียนรู้และคิด

ภูมิปัญญา หมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความสามารถในการใช้พื้นความรู้สร้างสรรค์งานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน หมายถึง บอกวิชาความรู้ให้แสดงเข้าใจโดยวิธีบอกหรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ตัว

จากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมคำว่า ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สามารถรวบรวมได้ดังนี้

๑) ภูมิปัญญา

คำว่าภูมิปัญญา ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ที่เป็นผลมาจากการใช้ความคิด และสติปัญญาในการปรับตัวและดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น เรียนรู้ และสะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สามารถใช้หรือปรับเปลี่ยนมาสร้างประโยชน์และ

แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ภูมิปัญญาอาจเกิดจากประสบการณ์ของกลุ่มชนในชุมชนจากภายนอก ชุมชน และ/หรือผลิตใหม่ หรือผลิตซ้ำขึ้นมาก็ได้

๒) ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ให้ความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้านว่าเป็นความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน ซึ่งได้เรียนรู้จากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ญาติพี่น้อง และผู้ที่มีความรู้ในชุมชน ความรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เป็นแนวทางหลักเกณฑ์ มีวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์กับผู้ลี้ภัยลับ ไปแล้วกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และกับธรรมชาติ ความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับปรุง ประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทาง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง รากฐานความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ และความรอบรู้ รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับ สภาพการณ์ทางแวดล้อม และวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่าง เหมาะสม

๓) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๕๖ ได้ให้ ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ โดยแยกให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญา ว่าหมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถ และคำว่า ท้องถิ่น ว่าหมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น คำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึง หมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถของท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของ ชีวิต สังคม และในสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม การดำเนินงานด้าน วัฒนธรรม จึงต้องใช้ปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้ว พื้นฟู ประยุกต์ เสริมสร้างสิ่งใหม่ บนรากฐานสิ่งเก่าที่ค้นพบนั้น นัก พื้นฟู นักประยุกต์และนักประดิษฐ์คิดค้นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้ มีชื่อเรียกในเวลาต่อมาว่า "ปราชญ์ ชาวบ้าน" หรือ "ผู้รู้ชาวบ้าน" และสติปัญญาที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้เรียกว่า "ภูมิปัญญาชาวบ้าน" หรือ "ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น"

ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือความรู้ที่เกิดจาก ประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผู้รู้ เองหากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จัก เกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ ตามยุคตามสมัยได้

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นวิถีชีวิต มรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความหมายเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนในท้องถิ่น

๔) ภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) เป็นผลของประสบการณ์สั่งสมของคนที่เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างกลุ่มชุมชนหลาย ๆ ชาติพันธุ์ รวมไปถึงโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ภูมิปัญญาเหล่านี้เคยเอื้ออำนวยให้คนไทยแก้ปัญหาได้ดำรงอยู่ และสร้างสรรค์อารยธรรมของเราเองได้อย่างมีดุลยภาพกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานหรือระดับชาวบ้าน ภูมิปัญญาในแผ่นดินนี้มิได้เกิดขึ้นเป็นเอกเทศแต่มีส่วนแลกเปลี่ยนเลือกเฟ้น และปรับให้ภูมิปัญญาจากอารยธรรมอื่นตลอดมา

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการสะสม เลือกรสร และพัฒนาปรับปรุงอย่างมีระเบียบแบบแผนและมีรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับและได้รับการถ่ายทอดกันมาในสังคม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันของผู้คนแต่ละยุคแต่ละสมัย

ตารางเปรียบเทียบภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาไทย

ประเภทภูมิปัญญา	ลักษณะที่เหมือนกัน	ลักษณะที่แตกต่างกัน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	เป็นองค์ความรู้ และวิธีการที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	เป็นองค์ความรู้และความสามารถในระดับบุคคลหรือระดับท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตจำกัดในแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาษาอีสาน ผ้าไหม แกงโตปลา หนึ่งตะลุง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ
ภูมิปัญญาไทย		เป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยส่วนรวม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ เช่น ภาษาไทย มวยไทย ดมยา กุ้ง เป็นภูมิปัญญาไทย ฯลฯ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ภูมิปัญญา เป็นความรู้ ความสามารถ และวิธีการที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม - วัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา ภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นความรู้ความสามารถ และวิธีการปฏิบัติของชาวบ้านที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากวิธีการนั้นเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และมีการนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในชุมชนก็จะเรียกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ถ้าได้รับการยอมรับในระดับชาติก็จะขยายกว้างเป็น ภูมิปัญญาไทย

จากความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ๖ ประการ คือ

๑. ความเป็นท้องถิ่นที่มีรากฐานอยู่ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง
๒. เป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในบุคคล ที่ใช้ความรู้นั้น
๓. มีการถ่ายทอดผ่านการบอกเล่าและถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ไม่ค่อยมีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
๔. เป็นความรู้ที่มาจากประสบการณ์ทำและประสบการณ์มากกว่าเป็นความรู้จากทฤษฎี
๕. มีรากฐานในโลกทัศน์ทางศาสนา ความสำคัญด้านจิตวิญญาณและค่านิยมของชุมชนในสังคม
๖. เป็นความรู้ที่มองสรรพสิ่งอย่างองค์รวม ความสมดุลของร่างกายและจิตวิญญาณ และมีความสำคัญในการดำรงชีวิต

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทยพอสรุปได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น

พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชพระองค์ทรงปกครองประชาชนด้วยพระเมตตา แบบพ่อปกครองลูก ผู้ใดประสบความเดือดร้อนก็สามารถดิ้นรนขง้างความเดือดร้อนขอรับพระราชทานความช่วยเหลือ ทำให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ ต่อประเทศชาติร่วมกัน สร้างชาติบ้านเมืองจนเจริญรุ่งเรืองได้เป็นปึกแผ่น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ พระองค์ทรงใช้ภูมิปัญญาสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศทางการเมืองภายในประเทศจนรอดพ้นภัยพิบัติหลายครั้ง ด้านการเกษตรพระองค์ทรงพระราชทานทฤษฎีใหม่ให้แก่พสกนิกร ด้านการเกษตรแบบผสมผสานและยั่งยืน ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ยังความสงบร่มเย็นของประชาชนให้กลับคืนมา

๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย

คนไทยในอดีตมีความสามารถเป็นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์จำนวนมาก เป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยประเทศ เช่น นายขนมต้ม เป็นนักมวยที่มีฝีมือเก่งในการใช้อาวุธทุกส่วน ทุกท่าแม่ไม้มวยไทย สามารถชกมวยไทยจนชนะพม่าได้ถึงเก้าคนสิบคนในคราวเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันมวยไทยถือเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปะการป้องกันตัวชั้นเยี่ยม

นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาด้านอาหาร อาหารไทยเป็นอาหารที่มีความหลากหลายในรสชาติทั้งอาหารคาวหวาน ปรุงง่าย รสอร่อยถูกปากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ พืชที่ใช้ปรุงอาหารส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และราคาถูก พืชที่ใช้เป็นส่วนประกอบที่เป็นพืชสมุนไพร เช่น ตะไคร้ ขิง ข่า กระชาย ใบมะกรูด ใบโหระพา ใบกะเพรา เป็นต้น

๓. ความสามารถปรับปรุง ประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนา ใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

คนไทยยอมรับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ โดยนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทำให้คนไทยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประณีตประนอม รักสงบ ใจเย็น มีความอดทนให้อภัยแก่ผู้สำนึกผิด ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายปกติสุข ทำให้คนในชุมชนพึ่งพากันได้ ทั้งหมดนี้สืบเนื่องจากหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนา เป็นการใช้ภูมิปัญญาในการประยุกต์พระพุทธศาสนามาใช้กับชีวิตประจำวัน

๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

ภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในการยอมรับนับถือและให้ความสำคัญแก่คน สังคม และธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากมาย เช่น ประเพณีสิบสองเดือน เป็นการแสดงความเคารพและขอพร เป็นวันแห่งครอบครัว เครือญาติพี่น้องได้พบปะกันด้วยความอบอุ่น ส่วนประเพณีลอยกระทง คุณค่าอยู่ที่การบูชาและเคารพบุญคุณของน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคน พืช และสัตว์ ซึ่งใช้น้ำทั้งการบริโภคและอุปโภค ในการรักษาป่าให้ต้นน้ำลำธาร ได้ประยุกต์ให้มีประเพณีการบวชป่า ให้เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ธรรมชาติสภาพแวดล้อมยังความอุดมสมบูรณ์แก่ต้นน้ำลำธารพลิกฟื้นกลับมาได้ อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลักของคนไทยที่คำนึงถึงความสมดุลของคน สังคมและธรรมชาติ โดยทำแต่น้อยพอกอยู่พอกิน เมื่อเหลือก็แจกญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งของอย่างอื่นที่ตนไม่มี เมื่อเหลือใช้จริง ๆ จึงจะขาย อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเกษตรแบบ "กิน-แจก-แลก-ขาย" ทำให้คนในสังคมได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันกัน เคารพนับถือกัน เป็นญาติกันทั้งหมู่บ้าน จึงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีสัมพันธ์กันแนบแน่น ธรรมชาติไม่ถูกทำลายไปมากเนื่องจากทำพอกอยู่พอกิน ไม่โลภ และทำลายมากเหมือนปัจจุบัน ถือเป็นภูมิปัญญาที่สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติให้อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

๕. เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัย

แม้กาลเวลาจะเปลี่ยนไปอย่างไร ความรู้สมัยใหม่จะหลั่งเข้ามามาก แต่ภูมิปัญญาไทยก็สามารถปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น การรู้จักนำเครื่องยนต์มาติดตั้งกับเรือใบพัดเป็นหาง สามารถวิ่งได้เร็วขึ้นเรียกว่า "เรือหางยาว" การรู้จักทำการเกษตรแบบผสมผสานพลิกฟื้นธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์คืนแทนสภาพป่าที่ถูกตัดทำลายไป การรู้จักใช้ภูมิปัญญาออมเงินสะสมทุนตามแบบสมัยใหม่ให้สมาชิกกู้ยืมปลอดหนี้สิน และจัดสวัสดิการแก่สมาชิกจนชุมชนมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถช่วยตนเองได้หลายร้อยหมู่บ้านทั่วประเทศ และการสร้าง "อุทยา" ขึ้นเป็นปะการังเทียม ให้ปลาอาศัยวางไข่แพร่พันธุ์และเจริญเติบโตขยายจำนวนมากดังเดิม ถือเป็นภูมิปัญญาปรับปรุงประยุกต์ใช้ได้ตามยุคตามสมัย

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกวิทย์ ณ ถกลาง ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ภูมิปัญญาหรือความรู้ส่วนที่เรียกว่า "ยาไส้" ซึ่งเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเรื่องของปากท้อง เป็นสิ่งที่ถูกนำไปแสวงหาผลประโยชน์ หรือตีคุณค่าเป็นตัวเงินโดยง่าย จึงจำเป็นต้องหวงแหน มีการจดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรทางปัญญา

๒. ภูมิปัญญาหรือความรู้ส่วนที่เรียกว่า "ยาใจ" ซึ่งความรู้ที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยกับใคร กลับช่วยให้สังคมมีความเอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อความผาสุกของคนในสังคม

ประการแรกแล้วบรรณา ได้สังเคราะห์ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้คือ

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากสติปัญญาของชาวบ้าน เป็นศักยภาพหรือความสามารถในการแก้ไขปัญหา การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวบ้านให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา เป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่คิดค้น สังเกต สืบทอด ปรับปรุง พัฒนา เป็นศักยภาพหรือความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ สร้างปัญญาตอบสนองความจำเป็น ความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนและมั่นคง

การจำแนกตามแหล่งถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแหล่งถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทบุคคล ครอบครัวบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในเรื่องพิธีกรรมสำคัญของท้องถิ่น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ การประดิษฐ์ และการเกษตรกรรม โดยบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ครูภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชาวบ้าน พระภิกษุ ผู้นำชุมชน ผู้รู้ พ่อเฒ่าแม่เฒ่า ฯลฯ

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทสถานที่ ครอบครัวสถานที่ที่มีความสำคัญกับท้องถิ่นในด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา พิธีกรรม สถานที่ทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งเพาะปลูกตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งที่เป็นบุคคล หน่วยงานราชการ และองค์กรเอกชน

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทวัสดุอุปกรณ์ ครอบครัววัสดุอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อของจริง และของจำลองที่ใช้นำเสนอความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีมากมายหลายแขนง แต่มักจะถูกมองว่าล้าหลัง คนบางกลุ่มจึงไม่ค่อยให้ความนิยมและสืบสานกันมากนัก ส่วนใหญ่แล้วภูมิปัญญาท้องถิ่นมักสืบทอดบอกกล่าวกันเป็นการภายใน เช่น สูตรทำอาหาร หรือตำรับตำราต่าง ๆ ทำให้ไม่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป อาจจำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ๑๐ ลักษณะได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา ภูมิปัญญาประเภทนี้จะมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากมีพื้นฐานทางความเชื่อในศาสนาที่แตกต่างกัน สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนาเป็นหลักนั้น ได้มีส่วนสร้างสรรค์สังคม โดยการผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม เนื่องจากประเพณีและพิธีกรรมเป็นสิ่งที่ตั้งงามที่คนไทยในท้องถิ่นสร้างขึ้นมา โดยเฉพาะเป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจในสังคม ภูมิปัญญาประเภทนี้จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญ ๆ ในประเทศไทยล้วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมแทบทั้งสิ้น

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะประเภทต่าง ๆ โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้นได้สืบทอดการพัฒนาอย่างไม่ขาดสายกลายเป็นศิลปะที่มีลักษณะที่มีคุณค่าเฉพาะถิ่น

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับอาหารและผักพื้นบ้าน นอกจากมนุษย์จะนำอาหารมาบริโภคเพื่อความอยู่รอดแล้ว มนุษย์ยังได้นำเทคนิคการถนอมอาหารและการปรุงอาหารมาใช้เพื่อให้อาหารที่มีมากเกินไปความต้องการสามารถเก็บไว้บริโภคได้เป็นเวลานาน ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังนำผักพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ มาบริโภคได้อีกด้วย

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน การละเล่นถือว่าเป็นการผ่อนคลาย โดยเฉพาะในวัยเด็กซึ่งชอบความสนุกสนานเพลิดเพลิน ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยส่วนใหญ่จะใช้อุปกรณ์ในการละเล่นที่ประดิษฐ์มาจากธรรมชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างกลมกลืน

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ของแต่ละภาค เราสามารถพบหลักฐานจากร่องรอยของศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏกระจายตัวอยู่ทั่วไป เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเทคนิค ความคิด ความเชื่อของบรรพชนได้เป็นอย่างดี

๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน ภูมิปัญญาประเภทนี้ส่วนมากจะแสดงออกถึงความสนุกสนาน และยังเป็นคติสอนใจสำหรับคนในสังคม ซึ่งมีส่วนแตกต่างกันออกไปตามโลกทัศน์ของคนในภาคต่าง ๆ

๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับสมุนไพรและตำรายาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาประเภทนี้เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนในอดีตและถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลัง ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นปัจจัยสี่ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ หากได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตได้

๙. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน เทคโนโลยีและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทยในแต่ละภาคนั้นถือเป็นประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมชั้นเยี่ยม ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้รับความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาประเภทนี้เท่าที่ควร หากมีการเรียนรู้และสืบทอดความคิดเกี่ยวกับการประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมให้แก่เยาวชน จะเป็นการรักษาภูมิปัญญาของบรรพชนได้อีกทางหนึ่ง

๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เนื่องจากคนไทยมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา ทำไร่ จึงทำให้เกิดภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในการดำรงชีวิตเพื่อแก้ปัญหาหรืออ่อนน้อมให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูก และเพื่อเพิ่มผลิตผลทางการเกษตร ดังจะเห็นได้จากพิธีกรรมเกี่ยวกับเกษตรกรรมทั่วทุกภูมิภาคของไทย

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๑ สาขาดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีโดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต การแก้ไขโรคและแมลง และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง การจัดการด้านสมทบและบริการกองทุนในการประกันคุณภาพชีวิตของคน ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๖. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสพการณ์ มีผลงานโดดเด่นเรื่องต่อไปนี้

๖.๑ ด้านจิตรกรรม คือ การวาดภาพฝาผนัง การเขียนภาพลงผ้า หน้าผา การสักลาย ฯลฯ

๖.๒ ด้านประติมากรรม คือ ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และมีฝีมือในการปั้น แกะสลัก การหล่อ เช่น หล่อพระพุทธรูป ปั้นโอง สลักลวดลาย ประดับต้นเทียน สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

๖.๓ ด้านสถาปัตยกรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์เรื่องการก่อสร้างอาคาร บ้านเรือน โบสถ์ ศาลา ศาลพระภูมิ ฯลฯ

๖.๔ ด้านหัตถกรรม (งานช่างฝีมือ) คือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีผลงานในสิ่งที่ทำมือ เช่น เครื่องจักสานต่าง ๆ

๖.๕ ด้านงานประดิษฐ์ คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านการจัดทำผลงาน เลียนแบบธรรมชาติ เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้ บายศรี การแต่งลวดลายบนแผ่นผ้า ฯลฯ

๖.๖ ด้านดนตรี นาฏศิลป์และการเล่นพื้นบ้าน คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ด้านการเล่นดนตรี การขับลำ การฟ้อนรำ การคิดวิธีการเล่นพื้นบ้าน หมอลำ การเล่นหนังปราโมทัย ลิเก เพลง กันตรึม เจริญ ฯลฯ

๗. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กร ชุมชนต่าง ๆ ให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการ องค์กรของกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

๘. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับภาษา ทั้ง ภาษาล้าน ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๙. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรม คำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีชาวนา เป็นต้น

๑๐. สาขากองทุนและสวัสดิการ หมายถึง การจัดการด้านสมทบและบริการกองทุนในการ ประกันคุณภาพชีวิตของคน ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๑๑. สาขาการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอด การอบรมเลี้ยงดู การบ่มเพาะ การ สั่งสอน การสร้างสื่อและอุปกรณ์ การวัดความสำเร็จ

ทะเบียนราษฎรชาวบ้าน/ภูมิปัญญาชาวบ้าน

หมอดิน

นายจัมมิล เต็มพูล

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑/๒ หมู่ ๖ ตำบลห้วยท่าช้าง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๔๐

ชื่อแหล่งเรียนรู้ หมอดินประจำตำบล

- ☞ การจัดการดิน
- ☞ วิเคราะห์ดิน
- ☞ การอนุรักษ์ดินและน้ำ/หญ้าแฝก
- ☞ ผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ พด.
- ☞ วางแผนการใช้ที่ดิน
- ☞ แผนที่การเกษตร

หมอดินอาสาคือ เกษตรกรที่เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่ ซึ่งได้จัดตั้งเป็นเครือข่ายปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ เรียกว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน หมอดินอาสาประจำตำบล หมอดินอาสาประจำอำเภอ และหมอดินอาสาประจำจังหวัดอาสาเข้ามาช่วยกรมพัฒนาที่ดินดูแลรักษาทรัพยากรท้องถิ่น โดยปฏิบัติงานด้านพัฒนาที่ดิน และเผยแพร่ความรู้ก้านพัฒนาที่ดินในชุมชนเคียงคู่ไปกับ

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน บทบาทหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน คือ เป็นผู้ทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาที่ดิน เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรข้างเคียงและสามารถให้คำแนะนำ เผยแพร่ให้ความรู้ด้านพัฒนาที่ดิน ให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยหรือนำในการจัดตั้งเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่จะคอยช่วยเหลือเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจหรือโครงการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในพื้นที่

ข้อมูลรายละเอียดแล่งเรียนรู้

- ๑.เป็นผู้มีความชำนาญทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาที่ดิน
- ๒.เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรข้างเคียง
- ๓.เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

- ๑.เพื่อให้หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ในโครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตรและข้อมูลข่าวสารตลอดจนผลประโยชน์ที่หมอดินอาสาในหมู่บ้านจะได้รับ
- ๒.เพื่อให้หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความรู้เรื่องแผนที่ การอ่านและการใช้ประโยชน์แผนที่ดิน ไทยและธาตุอาหารพืชของกรมพัฒนาที่ดิน
- ๓.เพื่อให้ความรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง การใช้ประโยชน์ พด.๑๑ พด.๑๒
- ๔.เพื่อเสวนาและอภิปรายปัญหาอุปสรรคและแนวทางการปฏิบัติงาน

นิยาม บทบาท และภารกิจของหมอดินอาสา

หมอดิน มีความหมาย ๒ นัย

นัยแรก คือผู้รอบรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านดิน การจัดการดินและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับดิน เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากดินและที่ดินในการเกษตรเป็นไปอย่างยั่งยืนและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด นัยที่ ๒ คือ ผู้รักษา เพราะที่ผ่านมาเราใช้ดินและที่ดินอย่างประมาท ขาดการระมัดระวัง ปัจจุบันทั้งสภาพทางกายภาพ เคมี และชีวภาพของดิน(สุขภาพของดิน) จึงเสื่อมโทรมลงเป็นอย่างมาก บางแห่งถึงขั้นวิกฤติที่เรียกว่า "ดินป่วย" ไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้อย่างคุ้มค่า หมอดินต้องทำหน้าที่รักษา (ปรับปรุง) ให้กลับมาใช้ประโยชน์ได้ดีดังเดิม หรือหมั่นคอยดูแลรักษา (อนุรักษ์) ดินที่อุดมสมบูรณ์ (สุขภาพดี) ให้คงความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

นิยามหมอดิน - หมอดินอาสา

๑. หมอดิน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่ทำงานช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ เป็นภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่และกรมพัฒนาที่ดินที่บ่งบอกลักษณะงานของกรมพัฒนาที่ดิน ที่ทำงานแตกต่างจากหน่วยงานการเกษตรและหน่วยงานที่ลงท้ายว่า ดิน หรือ ที่ดิน
๒. หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน คือ เกษตรกรที่สนใจในงานพัฒนาที่ดินและอาสาที่จะเป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดินประจำหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการคัดเลือก/แต่งตั้งให้เป็นหมอดินอาสาหมู่บ้านละ ๑ คน และเป็นสมาชิกเครือข่ายหมอดินอาสาประจำตำบล

๓. หมอдинอาสาประจำตำบล คือ หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกจากหมอдинอาสาประจำหมู่บ้านด้วยกัน หรือแต่งตั้งโดยเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดินประจำตำบล และเป็นแกนนำบริหารเครือข่ายหมอдинอาสาในระดับตำบล ปฏิบัติงานร่วมกับสมาชิกหมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน

หมายเหตุ หมอдинอาสาประจำอำเภอ และหมอдинอาสาประจำจังหวัด คือ หมอдинอาสาประจำตำบลที่ได้รับการคัดเลือกจากหมอдинอาสาประจำตำบลด้วยกัน หรือแต่งตั้งโดยเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเป็นตัวแทนของ กรมพัฒนาที่ดินประจำอำเภอ และประจำจังหวัด เป็นแกนนำบริหารเครือข่ายหมอдинอาสาในระดับต่างๆ

บทบาท/ภารกิจของหมอдинอาสา

๑. เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นแกนนำและประสานงานระหว่างเกษตรกรในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน(หมอдин) หมอдинอาสาในระดับต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมประชุมรับ-แจ้งข่าวสารให้แก่เกษตรกรและหน่วยงานในเขตรับผิดชอบ เช่น ร่วมประชุม/จัดทำแผนฯ นัดหมายมารับการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ รับบริการวิเคราะห์ดิน แจกจ่ายปัจจัย/วัสดุปรับปรุงดิน สารเร่งจุลินทรีย์ (พด.ต่างๆ) ปุ๋ยอินทรีย์น้ำพร้อมใช้ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด กล้าหญ้าแฝก แจกเอกสารแผ่นพับ ติดโปสเตอร์หรือนำเทป (วิชาการ) ออกรายการในหอกระจายข่าว ฯลฯ

๒. เป็นผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่(หมอдин) หรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ คาราวานแก้จน หมอдинเคลื่อนที่ ร่วมจัดทำเวทีชุมชน ร่วมรณรงค์ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพชนิดต่าง ๆ การผลิตและปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งการจัดทำแปลงสาธิตต่าง ๆ

๓. เป็นผู้ให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และชักชวนเพื่อนบ้านไปศึกษาดูงาน ณ แปลงสาธิตจุดเรียนรู้และศูนย์บริการงานพัฒนาที่ดินประจำตำบล หรือสถานที่ที่น่าสนใจ บริการข่าวสารความรู้เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ และข่าวสารความเคลื่อนไหว กิจกรรมในเครือข่ายหมอдинอาสา หรือกรมพัฒนาที่ดิน

๔. เป็นผู้รวบรวมปัญหาความต้องการด้านปัจจัยหรือวัสดุการเกษตร เช่น สารเร่ง พด.๑ - พด.๑๐ กล้าหญ้าแฝก เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด แหล่งน้ำ ของเกษตรกรในพื้นที่ ตามแบบฟอร์มของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อรวบรวมให้หมอдинประจำสถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการต่อไป กรมพัฒนาที่ดินมีการกำหนดให้หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านชักนำให้เกษตรกรในหมู่บ้าน ร้อยละ ๕๐ หรือ อย่างน้อยประมาณ ๔๐ คน/หมู่บ้าน ได้มีการนำวัสดุการเกษตรต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาชาวบ้าน
ด้านหัตถกรรม

นายสุวรรณ์ ดินแดง

บ้านเลขที่ ๗ หมู่ ๑ ตำบลห้วยท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๔๐

ชื่อแหล่งเรียนรู้ จักสานไม้ไผ่

- กระตัง (มีลักษณะคล้ายถาด ไว้สำหรับวางของ)
- กระบุง (
- ช้อง (ที่สำหรับใส่ปลา ชังปลา)
- กระเทือบ (มีลักษณะทรงกลม คล้ายกระเป่าไว้ใส่ของสำหรับสตรี)
- ปานเฟื่อน (มีลักษณะคล้ายขันโตก แต่เป็นพานสำหรับใส่อาหาร ในพิธีลาวโซ่ง)

ตะกร้าสานไม้ไผ่เป็นสิ่งประดิษฐ์ ที่กลายมาเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ มาตั้งแต่สมัยโบราณ ปัจจุบันนี้แทบจะไม่มีคนจักสานตะกร้าไม้ไผ่เลย เพราะคนสมัยนี้ไม่ค่อยสนใจวัฒนธรรมเดิมๆ การสานตะกร้าไม้ไผ่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาแต่โบราณ

ข้อมูลรายละเอียดแหล่งเรียนรู้

- ๑.เป็นผู้มีความชำนาญในการจักสาน
- ๒.เป็นตัวช่วยให้กับคนในหมู่บ้านศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจักสานได้
- ๓.เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านการจักสานให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน และต่างตำบลได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชนและบุคคลทั่วไป
๒. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย
๓. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
๔. เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยการพึ่งพาตนเอง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลห้วยท่าช้าง เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ นายสุวรรณ์ ดินแดง ซึ่งอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยท่าช้าง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ความเป็นมา งานจักสานไม้ไผ่เกิดขึ้นโดยการใช้ไม้ไผ่นำมาจัก ผ่า ฉีก ให้เป็นเส้นบาง ๆ แล้วนำมาขัด สาน สอด ไขว้ ขึ้นโครงเป็นรูปทรงทำเป็นภาชนะ เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ จัดเป็นงานศิลปหัตถกรรม และหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความผูกพันและอยู่คู่กับวิถีชีวิตของ คนไทยเชื้อสายไทยทรงดำมาอย่างยาวนาน แสดงได้ถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาบรรพบุรุษ มีการสืบทอดกันมาแต่โบราณ มีอยู่ในทุกภาคของ ประเทศ ด้วยเป็นทั้งหัตถกรรมที่เป็นของใช้ในครัวเรือนและ ชีวิตประจำวันจนถึงเป็นอาชีพที่เป็นแหล่งรายได้อีกด้วย การสร้างสรรค์งานจักสานไม้ไผ่ต้องใช้ทั้งภูมิปัญญา ความประณีต ความละเอียดอ่อน และทักษะฝีมือเชิงช่าง ตั้งแต่ การรู้จักคุณสมบัติของไม้ไผ่แต่ละชนิดที่มีความเหมาะสมกับ การนำมาใช้ประโยชน์ในการจักสาน การเตรียมเส้นเพื่อการสานที่เหมาะสมกับการสานผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด แต่ละรูปแบบ และที่สำคัญคือการสานขึ้นรูปจนสำเร็จเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ที่นำไปประโยชน์ใช้สอยตามที่ต้องการ งาน หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ จึงยังคงเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ ยังคงมีการสืบทอดต่อกันมา นับจากอดีตกาลจนถึงปัจจุบัน วิธีการจักสาน การสานให้เป็นรูปร่าง รูปทรง และมีลวดลายที่เหมาะสมกับชิ้นงานจักสานนั้น จะประกอบด้วย ๓ ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนกัน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเครื่องจักสาน เพราะมัก เป็นจุดเริ่มต้นของการสาน เพราะลักษณะกันจะส่งผลถึงรูปทรง ที่จะสร้างต่อไป ดังนั้นส่วนกันจะต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรง เหมาะสมสัมพันธ์กับลวดลาย และรูปทรงของเครื่องจักสาน ส่วนกลาง เป็นส่วนผนังของภาชนะ อาจมีลักษณะเป็นผนัง ที่ทึบหรือโปร่งเป็นตาถี่แล้วแต่หน้าที่และประโยชน์ใช้สอยของ ภาชนะนั้น ๆ ส่วนกลางของเครื่องจักสานจะเป็นส่วนสำคัญ เพราะ เป็นส่วน ที่จะรับน้ำหนักจากรบรรทุก ซึ่งถ้าหากได้รับการสานตึกก็สามารถรับน้ำหนักและทนทานจากแรงกดและแรงดึงจากภายในได้ ส่วนปาก จะเป็นส่วนสำเร็จของเครื่องจักสาน โดยส่วน นี้จะต้องสัมพันธ์กับรูปทรงและประโยชน์ใช้สอย ซึ่งโครงสร้าง ส่วนปากหรือขอบของเครื่องจักสานจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยบังคับให้เครื่องจักสานคงรูปอยู่ได้ การสร้างงานจักสานนอกจากต้องใช้ความประณีต พิถีพิถัน ในการสานแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือลวดลายของงาน จักสานนั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างมูลค่าให้กับงานจักสาน แต่ ละชิ้น โดยลายสานทั่วไป คือ ลายขัด และลายสอง เป็นลาย เริ่มแรกเมื่อผู้สานเริ่มหัดสานงาน จากนั้นจึงมีการพัฒนาลวดลาย ขึ้นจากลายดั้งเดิม เช่น ลายลบน้ำ ลายดีหล่ม เป็นต้น

ทะเบียนราษฎรชาวบ้าน/ภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านผ้าพื้นเมือง

นางขวัญเมือง อินทรสุวรรณ

☞ บ้านเลขที่ ๔ หมู่ ๑ ตำบลห้วยท่าช้าง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๔๐ ☞

ชื่อแหล่งเรียนรู้ ทอผ้า

☞ ผ้าสี

☞ ผ้าพื้นเมือง

☞ ผ้าขาวม้า

ชาวไทยทรงดำมีพื้นฐานการทอผ้าที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่ทอผ้าใช้ในครัวเรือน โดยมีผ้าชิ้นลายแดงโม ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของชนเผ่ามีการสืบทอดภูมิปัญญาสู่ชนรุ่นหลัง จึงเกิดพัฒนาการการทอผ้าที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และความต้องการของผู้ที่สนใจ การทอผ้าขาวม้า คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาการทอผ้าในชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ เช่น ทำเปลด็ก คาดเอว โปกหัว เสาคัตรในพิธีต่างๆ ฯลฯ ดังนั้น ชุมชนจึงเกิดความคิดเพื่อรวมกลุ่มในการทอผ้าเพื่อเป็นอาชีพเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าทอมือได้รับความสนใจจากบุคคลภายนอกเนื่องจากมีสีสันทที่สวยงาม สีส้มตก

ข้อมูลรายละเอียดการเรียนรู้

- ๑.เป็นผู้มีความชำนาญในการทอผ้า
- ๒.เป็นตัวอย่างให้กับคนในหมู่บ้านให้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าได้
- ๓.เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านการทอผ้าให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน และต่างตำบลได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชนและบุคคลทั่วไป
๒. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพียงพอจากรายจ่าย
๓. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสืบสานภูมิปัญญา
๔. เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยการพึ่งพาตนเอง

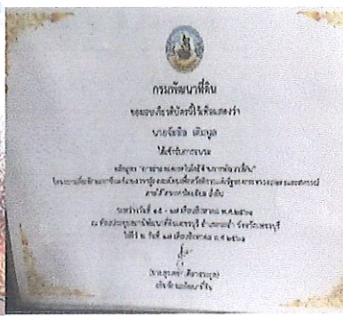
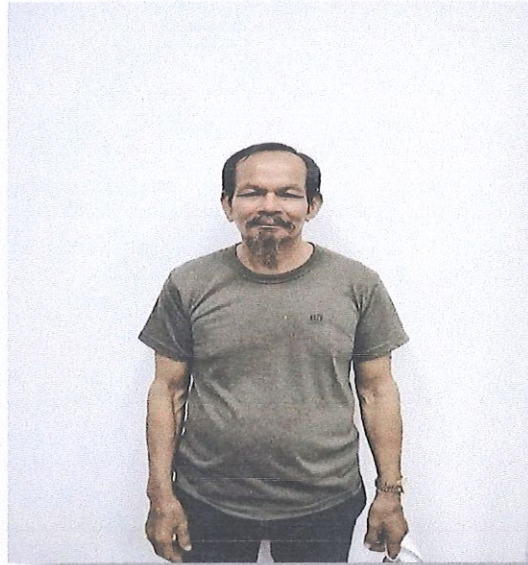
การทอผ้า หรือ "การทอ" (อังกฤษ : weaving) ถือเป็นศิลปะและหัตถกรรมหรืองานฝีมืออย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นกรรมวิธีการผลิตผืนผ้าโดยใช้เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืนมาขัดประสานกันจนได้เป็นผืนผ้า ทั้งนี้ต้องมีเครื่องมือในการทอ เรียกว่า หูก หรือกี่ (ในภาษาไทยทรงดำ มักเรียกการทอผ้าว่า "ตำหูก")

กิจกรรมการทอผ้านั้น นอกจากเป็นขั้นตอนการผลิตเครื่องนุ่งห่ม หนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์แล้ว ยังถือเป็นงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ด้วย เนื่องจากมีการให้สีเส้นและลวดลายต่างๆ ในผืนผ้า ปัจจุบันแม้จะมีการใช้เครื่องจักรสำหรับทอผ้า ใช้คอมพิวเตอร์สำหรับการควบคุมการผลิตและออกแบบลายผ้า แต่การทอผ้าด้วยมือก็ยังเป็นศิลปะที่ได้รับการยกย่องและชื่นชมเสมอมา

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาชาวบ้าน
ด้านเกษตรกรรม

นายจัมมิล เต็มพูล

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑/๒ หมู่ ๖ ตำบลห้วยท่าช้าง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๔๐

ชื่อแหล่งเรียนรู้ เกษตรพอเพียง

๑. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์
๒. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
๓. การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ และผักไฮโดร โพรนิค
๔. การปลูกหญ้าฝากตามรอยพ่อ
๕. การปลูกข้าวหอม
๖. ขยายพันธุ์พืช
๗. การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

ปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นสมควรยกย่องและเชิดชูเกียรติ แก่ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการเกษตรในสาขาต่างๆ ซึ่งเป็นผู้มีคุณความดี มีความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์สมควรเป็นปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน ให้ได้รับการดูแลด้านสวัสดิการและสนับสนุนให้มีการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ประสบการณ์และความสามารถสู่สังคม

ข้อมูลรายละเอียดแหล่งเรียนรู้

- ๑.เป็นผู้มีความชำนาญทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๒.เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรข้างเคียง
- ๓.เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้ ประสบการณ์ผลงานภาคการเกษตรและที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตรเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงานไปเผยแพร่ สื่อสาร ขยาย ผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อภาคการเกษตรไทยอย่างโดดเด่นในระดับประเทศและนำภูมิปัญญา สามารถ สร้างสรรค์และพัฒนาเป็นต้นแบบรูปธรรมการใช้

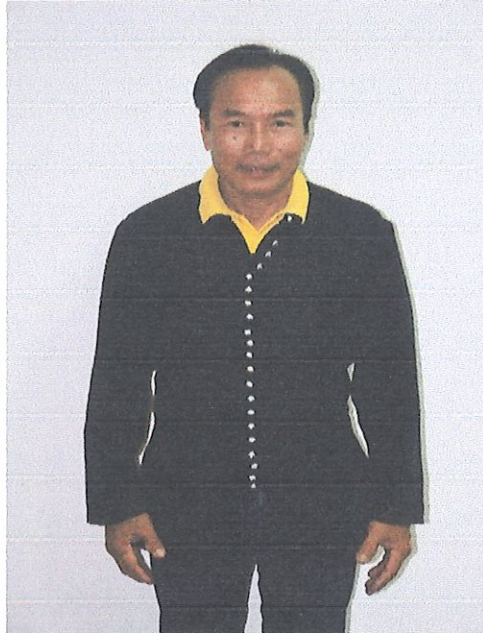
การทำเกษตรผสมผสานหมุนเวียน ช่วยให้ชาวบ้านสามารถใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถลดรายจ่ายในการซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหาร มีความมั่นคงทางด้านรายได้อย่างต่อเนื่องจากการ ขายผลผลิตทางการเกษตร มีความมั่นคง และมีอิสระในการใช้ชีวิต ลดการพึ่งพาจากภายนอก ใช้แรงงาน ในการ ทำเกษตรจากครัวเรือน อาศัยช่วยกันทำคนละไม้คนละมือ เป็นเกษตรกรสูงวัยอารมณ์ดี หลากๆคน เรียกท่านว่า “ลุงจัมมิล” เป็นเกษตรกรคนหนึ่งที่มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน ภายในบ้าน ประกอบด้วย ผัก ผลไม้ พืชสวนครัว สมุนไพรจำนวนมาก ภายในบริเวณบ้าน

“ความคิดต่าง” ลุงจัมมิลเป็นคนชอบทดลองทำทุกอย่าง รักบ้านเกิด ในพื้นที่สวนของลุงจะ ปลูกพืชต่างๆ หลาก ชนิดผสมผสานกัน ทั้งเดือนลุงจะมีพืชหมุนเวียนให้เพิ่มรายได้ได้ตลอดเวลา ประกอบด้วย เป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต มักมีความคิดต่างจากคนอื่นๆทั่วไป ในชีวิตการทำเกษตรแบบผสมผสาน จะแบ่งแปลงในสวนของตนเอง เพื่อทำ เกษตรหมุนเวียน เพื่อสร้างความคุ้มค่าภายในสวน และให้สวนมีรายได้ ที่เพิ่มพูนขึ้น อาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงที่ว่า มีการแบ่งพื้นที่ปลูกพืชหลายชนิด ก่อให้เกิดรายได้ต่อ ครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาชาวบ้าน

วิทยากร นายบุญรอด จำปากอง

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑/๒ หมู่ ๑ ตำบลห้วยท่าช้าง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๔๐

ดนตรีพื้นบ้าน(หมอแคน)

การฟ้อนแคนนั้น นิยมเล่นฟ้อนแคนกันในโอกาสงานรื่นเริงต่าง ๆ โดยมากมักจะเป็นช่วงสงกรานต์ที่ว่างเว้นจากการทำนาแล้ว แต่เดิมการฟ้อนแคน มักจะเล่นคู่กับ อีนกอน หรือลูกช่วง ของชาวไทยพื้นถิ่น (อันแปลว่า เล่น กอน หรือมะกอน แปลว่าลูกช่วง ดังนั้นจึงหมายถึงการเล่นลูกช่วง) จึงมักเรียกรวมกันว่า "อีนกอน ฟ้อนแก้ม" ซึ่งจะมีผู้เล่น ชาย-หญิงฝ่ายละ ๑๕-๒๐ คน ประกอบด้วยหมอแคน (คนเป่าแคน) หมอขับ (คนร้องเพลงแบบลำเนา) และหมอลำ (ผู้ที่ร้องเพลงที่เรียกว่าแอ่ว) อย่างน้อย ๑-๒ คน เดินทางไปลานช่วง เจริญจากกลางเล่นคอน ฝ่ายชายปรบมือเป่าแคน ฝ่ายหญิง ไปแต่งตัวแล้วออกมารำ (ฟ้อน) เป็นแถวๆ มีการร้องเพลง(แอ่ว) ประมาณ ๓ ชั่วโมง หยุดกินอาหารกลางวัน พอบ่ายมาโยนลูกช่วงและแข่งกันไป การเล่นคอนฟ้อนแคน เล่นกันจนเที่ยงคืนแล้วก็จะเป็นการเลือกคู่คุย (เป็นกิจกรรมให้หนุ่มสาวต่างถิ่นได้รู้จักกันก่อนแต่งงาน) สำหรับท่าทางการฟ้อนแคน จะมี ๒ แบบ คือการฟ้อนแบบดั้งเดิม และการฟ้อนแบบปัจจุบันที่พัฒนา

ท่าทางในการพ้อนเป็นแบบอิสระที่เป็นธรรมชาติ และท่าทางการพ้อนมาจากการดำเนินชีวิตที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ โดยในแต่ละท่าจะมีชื่อเรียก เช่น ท่าแคนเวียง ท่าเดินดง ท่าแมลงงูต่อมดอกไม้ และท่าลมพัดพร้าว โดยมีลีลาในการพ้อนที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ กิริยาชักไหลขณะพ้อน การโน้มตัวไปข้างหน้า และเอนตัวไปข้างหลัง การพ้อนในขณะที่เคลื่อนที่ใช้การเดินยังเท้า และตะปลายเท้า การพ้อนที่มีลีลาในการหมุนบิดตัว พร้อมกับเปลี่ยนท่าทางด้วยการหมุนเป็นวงเลข ๘ การพ้อนของชาวไทยทรงดำนั้น มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากชาวไทยพื้นถิ่นโดยทั่วไป การพ้อนจะรำม้วนมือออก มีได้ม้วนมือเข้า อันแสดงถึงความรักนวล สงวนตัวของแม่หญิงชาวไทดำ การแสดงใช้เวลา ประมาณ ๑๐-๑๒ นาที เครื่องดนตรีประกอบการพ้อนแคน ได้แก่ แคน กลอง ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ และในการแสดงครั้งหนึ่งจะมีผู้แสดงจำนวน ๑๖ คน

ข้อมูลรายละเอียดแหล่งเรียนรู้

- ๑.เป็นผู้มีความชำนาญในการเป่าแคนถูกต้องตามหลักวิธี
- ๒.เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านการเป่าแคนให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ความบันเทิงความรักความสามัคคี การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการละเล่น การพ้อนของชาวไทยทรงดำเพื่อเสริมสร้างความรักความสามัคคีให้แก่หมู่คณะ จนทำให้กลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ที่แตกต่างไปจากชาวไทยพื้นถิ่นโดยทั่วไป จนทำให้เกิดเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน มนจนถึงทุกวันนี้

ด้าน ๔ การบริการสาธารณะ

หน่วยที่ ๔ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หน่วยย่อยที่ ๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อ ๓๔ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานที่ทำงานที่นำอยู่ นำทำงาน ดังนี้

๑๔๗. จำนวนกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

* องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยท่าช้าง กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ

๑. ให้การสนับสนุนศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระดับอำเภอ ในการจำหน่ายสินค้า และเผยแพร่โฆษณาสินค้า

๒. ส่งเสริมกิจกรรมดนตรีพื้นบ้าน เป่าแคน ในกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ และโครงการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยทรงดำ

๓. ส่งเสริมกิจกรรมด้านหัตถกรรม โดยช่วยโฆษณาและจำหน่ายสินค้า

